

Idrettsdeltakelsens betydning for samfunnsdeltakelse

Universitetet i Nordland,
20.11.2017

Riis-ekspeditionen

- ▶ <https://www.facebook.com/riisekspeditionen/?fref=ts>

Dialog med din nabo – 5 min

- ▶ Vend dig mot den som sidder ved siden av dig og fortæl hinanden hvad dere tenker om denne filmsnut

Forskningsfokus

- ▶ Sammenhengen mellom deltagelse i idræt og deltakelse i andre fellesskaber i hverdagslivet til mennesker med fysisk funksjonsnedsettelse

Deltagelse–en definition

*Menneskelig **handling**, der finner sted under bestemte **betingelser** sammen med andre i en **social praksis** i forhold til et **felles forehavende**
(Kritisk Psykology)*

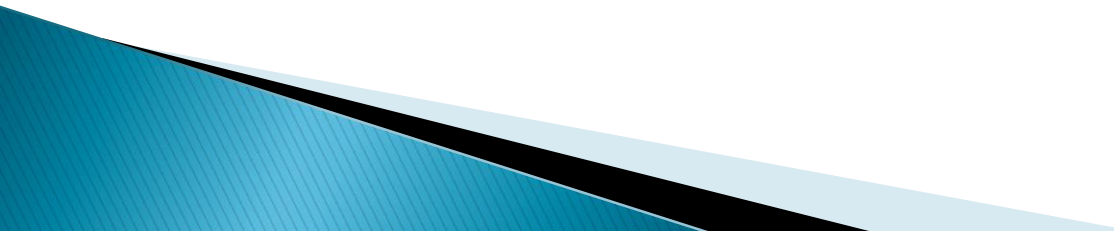
- ▶ Angår forholdet mellom individ og samfunn
- ▶ Vi deltaker alltid, og er med til at gjenskape eller forandre verden. Men deltakelse kan være mere eller mindre fullgyldig.

Handicap og deltagelse

- ▶ Fullgyldig deltagelse er ikke en selvfølge

Hva ved vi?

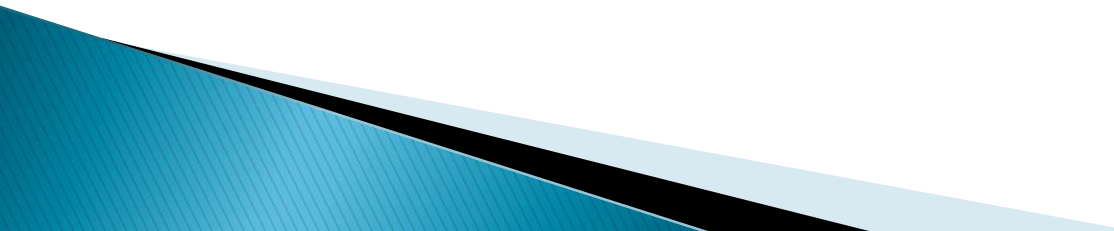
- ▶ Mennesker med nedsat funktionsevne deltaker i markant mindre grad i alle samfunnets fellesskaber end almindeligt (Bengtsson)
 - ▶ Utdanning og formelle kvalifikasjoner er lavere (Barnes)
 - ▶ Deltakelse på arbeidsmarkedet er lavere (Bengtsson, Barnes)
 - ▶ Deltakelse i forening og fritidstilbud er lavere (Sandø mfl)
-

Hvorfor?

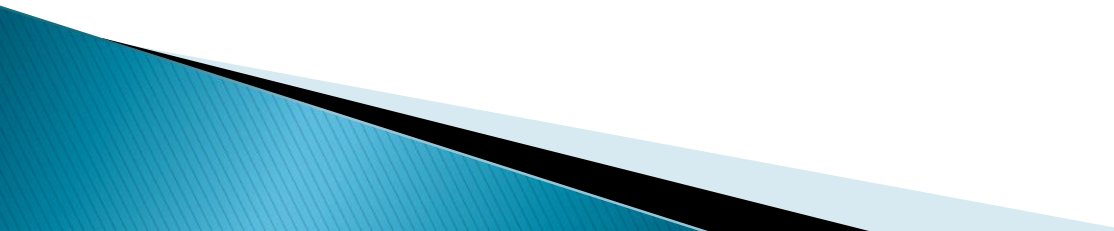
- ▶ Årsager: Fysiske og kommunikative barrierer og negative holdninger fra omgivelserne

Aktuel forskning statistik

- ▶ *deltakelse i et idrettsfellesskap øker sannsynligheten for, at personer med funksjonsnedsettelse deltaker i andre sosiale fellesskaper*
 - ▶ *....eller modsat*
 - ▶ ***DELTAGELSE ANSPORER TIL DELTAGELSE***
-

Hvordan utvikles deltagelse, sett i et livsforløp?

- ▶ Narrativt intervju i livshistorisk perspektiv
 - ▶ Brian forteller, hvordan han har utviklet sin deltakelse i idrettsfellesskaber gjennom livet hans
-

Brian, 44 år, født spastiker

- ▶ Gangvansker, men går uten hjelp over kortere avstande
- ▶ Kjører el-scooter over lengere avstande
- ▶ Har personlig hjelper til de fleste daglige gjøremål og til at kjøre hans bil
- ▶ Er aktiv i speiderbevegelsen, dyrker svømming og seilspport
- ▶ Er aktiv i flere handicaporganisasjoner og bestyrelser
- ▶ Arbeider 3 dage om uken som kranfører på kommunal forbrendingsanstalt

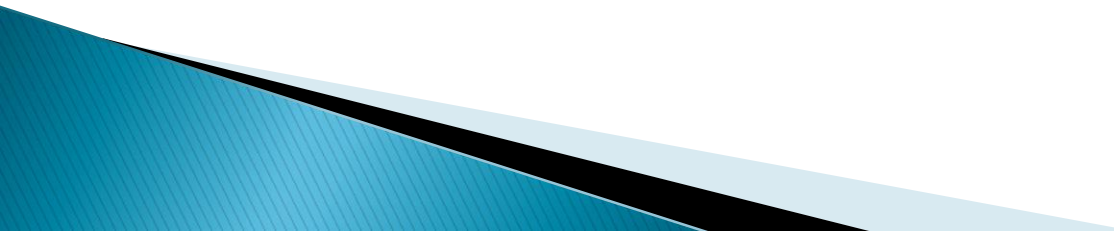
Brian på job

Begynnelsen på et liv med aktivitet

- ▶ Det begyndte, da jeg gik i **børnehave**. Allerede dér lærte jeg at være i vand, og der har jeg også lært at gå. Jeg har lært at svømme efter noget der hedder Halliwick-metoden. Jeg tror på, at det er **derfor, jeg kan gå i dag**. Det er jeg ret sikker på. At det var det, at **de allerede i børnehaven sørgede for, at jeg kunne holde balancen**.
- ▶ Så blev der oprettet en **svømmeklub**, der hed 'Sælungerne'. Den eksisterer stadigvæk. Der var 6 spastikere. Og så har jeg **svømmet i skolen**. Jeg **svømmer stadig**, når jeg har tid til det.

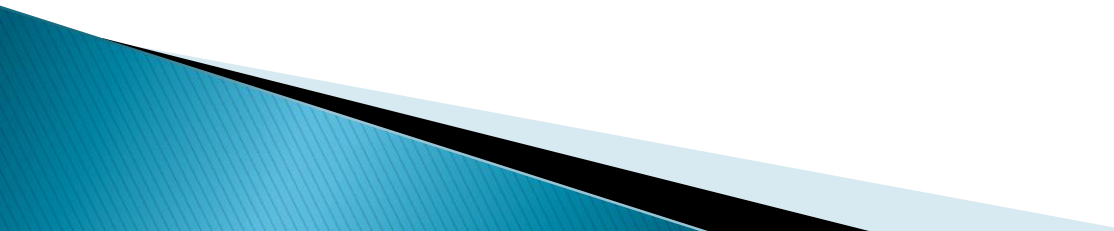
Å bli satt på sporet af noget

- ▶ Oppmuntring til å komme på banen og bruke livet sitt
 - ▶ Støtte fra omgivelsene og forhold som passer til personen
 - ▶ Det ene tar det annet med sig
-

Tiden som speider

- ▶ Dengang var vi ulveunger. Og jeg kunne rigtig godt lide at spille 'død-bold'. Men de andre spejdere kunne ikke li at ramme mig med bolden. Så jeg måtte fortælle dem, at det var helt okay at kaste efter mig. Jeg har lært mange børn, hvad handicap er, bare ved at være til stede....

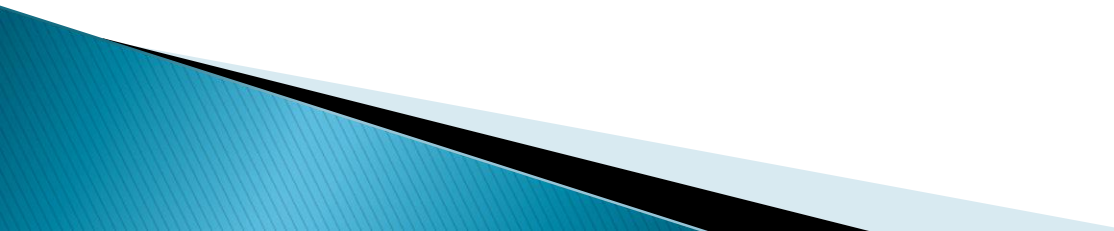
Å insistere på å delta fullt

- ▶ Utfordre usynlighet og berøringsangst
 - ▶ Rett til å risikere
 - ▶ å bli betraktet som en del af laget og leken
-

Seilsporten

- ▶ Jeg lærte at sejle på højskolen, da jeg var i tyverne. Det var vidunderligt at jeg kunne være **alene i en båd og styre den selv**. Man kunne jo godt se lidt på riggen og pille lidt ved roret. Men **læreren sagde: 'Du er søn af en skipper, du må sgu lære at sejle'**. Så skubbede han til båden, og jeg røg derudad! Og så måtte jeg jo prøve mig frem og hive lidt i snorene. Der gik ikke så lang tid, **så havde jeg faktisk fundet ud af, hvordan man skulle sejle en mini-12er**. Der var jo en motorbåd, ved siden af, der kiggede lidt efter mig. Jeg har sejlet lige siden.

Å bruke sine ferdigheter i et felleskab

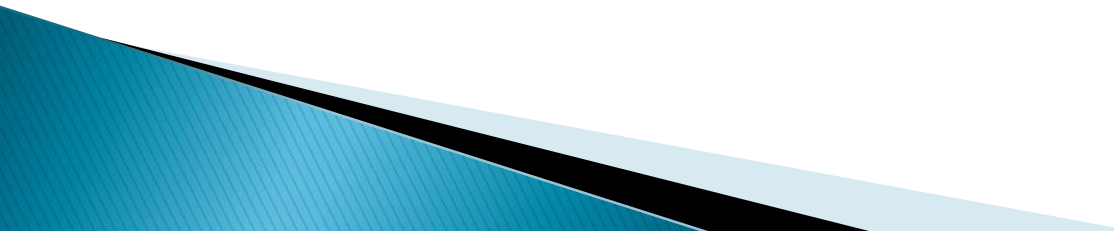
- ▶ Omgivelsene forventer deltakelse
 - ▶ 'Jeg kan-opplevelse'
 - ▶ Mulighet for å utvikle sine ferdigheter
 - ▶ Fullgyldig deltakelse i et felleskab
-

Scenisk beskrivelse: Brian trener i seilbåden

- ▶ Brian er alene i båden. Det er dejligt, siger han, og smiler. Han har vinden i ryggen og farten er ret høj. Han sejler i zigzag og viser, at han har kontrol over vind og sejl. I båden har han ikke brug for hjælper. Jeg skal ud i fjorden, siger han. Jeg har lang vej igen. Sejl nu ikke for langt ud, siger coachen. Hvorfor ikke? Det er jo derfor jeg er her, siger Brian kækt og sætter sejlet op mod vinden.

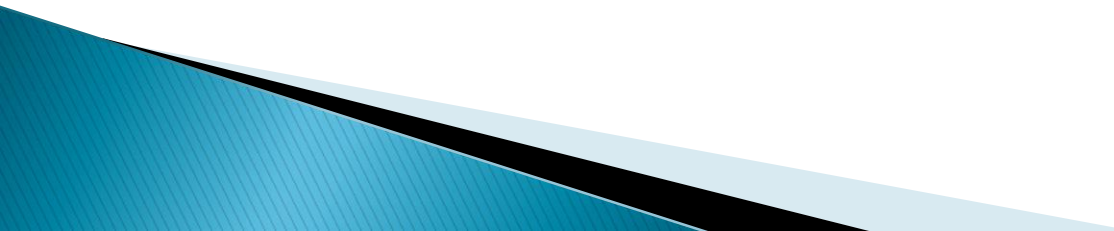
Utvikling af deltakelse gjennom Transformativ læring

- ▶ Vi utvikler deltakelse ved at bevege os på tvers av ulike sociale kontekster og praksisfellesskaber.
 - ▶ En skiftende deltakelse, hvor vi bruker vore ferdigheter på annerledes måder
-

- ▶ Det skjer en gradvis endring av, hvordan man er objektivt, hvordan man forstås af andre, og hvordan man forstår sig selv som et sosialt plasert subjekt (Lave, 1999).

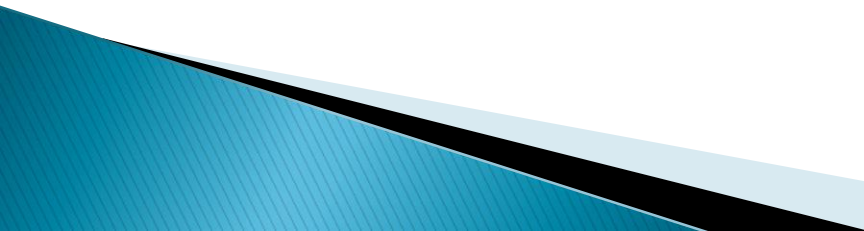
Deltakelse ansporer til deltakelse...såfremt de rette forhold er til stede

- ▶ At kunne se sig selv som et handlende menneske innen de konkrete betingelser
 - ▶ At fellesskabet kan drage nytte af personens kunnen / ferdigheder og gir en hånd der, hvor det er nødvendig
 - ▶ At man i fellesskabet har et felles forehavende
-

- ▶ Det handler om relasjonen mellom individet og den konkrete sammenheng, hun / han befinner sig i

Utfordring af lighetstanken?

- ▶ Er individuell kompensasjon nok, hvis man ska sikre deltakelse i sosiale fellesskaber?
 - ▶ Er 'like muligheter' noe som er knyttet til den enkelte?
 - ▶ Hvordan gjøres forskjelle synlige, så omgivelsene / vi alle kan skape gode rammer for ulike deltakere?
 - ▶ Hva ska der til, for at sosiale fellesskaber blir steder, hvor mennesker med ulike forutsætninger kan utvikle deltakelse sammen?
-

Tak

- ▶ Anne-Merete Kissow
- ▶ AKTIV UNG, Valnesfjord .
www.aktivung.no
- ▶ Handicapidrætten Videnscenter, Høje Tåstrup,
Danmark
www.handivid.dk

<http://www.handivid.dk/idraet/teori-og-forskning/resume-af-phd-afhandling/>